

POGLAVJE IZ NOVEJSE ZGODOVINE SLOVENCEV. V tej glosi bo navedenih in uporabljenih tudi nekaj Prešernovih besed, kajti samo te starodavne in častitljive besede lahko vsaj približno ponazorijo vso pomembnost, monumentalnost pa tudi grozljivost in usodnost dogodkov, ki so predmet tega kratkega poročila.

Stvar je namreč taka, da smo — če naj verjamemo kronistu v zadnji številki revije *Jezik in slovstvo* — pravkar ušli strašni katastrofi. Res je sicer, da večina Slovencev tega sploh ne ve in zato še kar naprej in mirno hodijo v svoje službe ter opravljajo svoje honorarno delo, brez občutka za veličastnost situacije se še kar naprej jezijo na nizke plače in visoke cene, razmišljajo o pokojninah in frižiderjih, pridno opravljajo drug drugega, včasih se tudi zmerjajo, se celo pobijajo z avtomobili, noži in drugimi pripravami, zabavljajo vse križem, posebej pa čez direktorje in oblast, hodijo ali pa tudi ne hodijo na sestanke itd. V resnici pa bi se morali glasno veseliti življenja, ki jim je bilo tako čudežno spet darovano, zvrstiti bi se morali v optimističen spomladanski sprevod, prirejati alegorične žive slike, prepevati alelujo in druge vzpodbudne pesmice.

Eh, ti Slovenci! Še zmenijo se ne za vse to. Seveda, zdaj jim je lahko, ko so drugi namesto njih trpeli, se trudili, krvaveli, se izpostavljali nevarnostim, preprečili katastrofo, polom in propad, nagnali apokaliptičnega jezdeca in odvrnili strašno, usodno grožnjo, konec, smrt, pekel in kar je še takšnih grozot.

Ni primernih besed, da bi z njimi popisal, kar nam je še pravkar grozilo, kar bi se nam lahko primerilo in kar se je z vsemi nami nekako godilo, ne da bi se sami tega jasno zavedali. Toda spomnite se Prešernovih besed:

*Slovenec že mori Slovenca brata,
kako strašna slepota je človeka.*

Da, prav za to gre: za bratomorni boj, ne boj, za vojno; kajti, če še ne veste, je zadnjih nekaj let, zlasti pa zadnji dve leti hrumela po Slovenskem huda vojna, vojna med samimi Slovenci, ki so se pri tem razdelili na dva sovražna tabora. To je bila prava državljanska vojna.

To je bila pravopisna vojna, tipično slovenska vojna, o kateri nam neznani, a globoko prizadeti kronist revije *Jezik in slovstvo*, pripoveduje »da je bila dvojnost v pravopisu za enoinpolmilijski narod nepotrebna razdvojenost, škodljiva jeziku in duhu slovenske enotnosti, ki je bila v preteklosti tja do osvobodilne borbe težko priborjena«.

Samo en milijon in pol nas je, in zato je jasno, da je šlo tako rekoč za vse, za našo enotnost, za enotnost tega enoinpolmilijskega narodiča, za vse, kar so naši očetje, dedje in pradedje s težkim bojem priborili, in kar so nam, svojim nevrednim potomcem, izročili v varstvo. V nevarnosti je bila slovenska enotnost, narod kot celota je bil ogrožen.

In vse to zaradi »vsiljene pravopisne reforme«, kakor sporoča isti neznani kronist. Zaradi nečesa torej, česar si nismo izmislili mi sami, kar nam je bilo torej vsiljeno.

Vendar, pomirite se! Ko je stiska najhujša, je rešitev najbližja. Isti kronist nam namreč v svečanih in izbranih besedah, primernih velikemu trenutku, sporoča tudi tole:

V imenu predsedstva Slovenske akademije znanosti in umetnosti je izdal njen predsednik tov. J. Vidmar odlok, da se morajo vse publikacije SAZU ravnati pri vprašanju pisave na -vec ali -lec po Župančič-Ramovševem Pravopisu iz leta 1950, ki predpisuje -lec ... Takoj po odločitvi SAZU, ki je najvišja slovenska kulturna institucija, je izdal v istem smislu odlok za pisavo -lec tudi republiški Svet za šolstvo, da odpravi s tem zmedo, ki je vladala zlasti pri pouku slovenščine.

Vstanite in poslušajte naprej:

Enotna in ustaljena pisava ni le v korist pouku in pisanju, marveč UVELJAVLJA HKRATI NAČELO ENOTNOSTI SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA IN SLOVENSKE NACIONALNE ENOTNOSTI, ki je bila idejno-politična osnova za razvoj slovenskega knjižnega jezika že v drugi polovici 19. stoletja zoper razne prehude provincialne in preenostranske tendence, ki so bile posledica razkosanosti slovenskega ozemlja na razne dežele stare Avstro-Ogrske.

Enotnost je torej spet ustvarjena, kontinuiteta uveljavljena, rešeni smo in zdaj lahko s Prešernom rečemo:

Ti nam otel si čolnič, si mu z jadrani krmo popraoil.

Hozana, Heureka, Aleluja, rešeni smo, zdaj imamo odlok, celo dva odloka. Zdaj smo spet na trdnih tleh, saj imamo odlok, dva odloka. Vremena so se nam zjasnila, a ne zato, ker nam sijajo milši zvezde, marveč zato ker imamo odlok, dva odloka — in stvar je zdaj zatrdno dognana, nevarnost odvrnjena enkrat za vselej, kajti to, kar je napisano črno na belem, na belem uradnem papirju, potrjeno z uradno štampiljko, opremljeno s številko delovodnika in podpisano, je za nas namreč Biblija, je razodetje: na začetku je bil odlok in odlok je bil pri Bogu in Bog je bil odlok. Gorje mu torej, kdor bo rekel, da je odlok nekaj vsiljenega, ko je pa vendar razodetje.

Res smo lahko srečni, zdaj lahko rajamo in glasen hrup naj oznani naše veselje, naj pojo trobente, naj poje »piščal k tamburini«. Vendar se tega veselja ne morejo vsi udeleževati, saj nam naš neznani kronist poroča tudi o nekih »reformatorjih«, ki so v svoji »kabinetni« vnemi šli prek odnosa do slovenskega jezika in ga celo omajali. Ti »reformatorji« bodo pač morali še kar naprej ostati v svojih kabinetih, kjer je najbrž zelo temno. Zaprti v temo kabinetov in izgnani v temne kote pa kljub vsemu niso brez sleherne tolažbe. Ravno nasprotno. Odlok, oba odloka sta navsezadnje namreč tudi plod njihovega truda, in edino pomembno je — konec koncev samo to, da imamo pač uradni odlok in da torej lahko spet ubogamo.

Pokorni